

2: Polazišne informacije

1. Često postavljana pitanja o Konvenciji o pravima djeteta

O čemu je riječ?

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta međunarodni je ugovor o ljudskim pravima koji uređuje prava mlađih. Usvojila ga je Opća skupština Ujedinjenih naroda 1989. godine. Konvencija se sastoji od 41 članka o pravima mlađih, jedan članak o javnoj osviještenosti i obrazovanju te 12 članaka o tome kako nadzirati, ratificirati i primjenjivati Konvenciju. Konvenciju o pravima djeteta usvojilo je više zemalja nego bilo koji drugi međunarodni ugovor o ljudskim pravima. Do prosinca 2008. Konvenciju su potpisale i ratificirale 193 zemlje.

Što je dijete prema Konvenciji o pravima djeteta?

Prema UN-u pojam „dijete“, odnosi se na sve mlade ljude ispod 18 godina, osim ako se punoljetnost (tj. dob kad je osoba pravno priznata kao odrasla osoba) ne stekne ranije. Ovo je navedeno u prvom članku Konvencije.

Kako djeluje Konvencija?

Iako Konvencija nije proizšla iz nacionalnog prava, načela Konvencije moraju se odražavati u nacionalnom zakonodavstvu, politikama i programima zemalja koje su je potpisale i ratificirale. Vlade također moraju podnosići redovita izvješća Ujedinjenim narodima o njihovom napretku u primjeni Konvencije. Sustav izvješćivanja pritišće vlade da poštuju prava mlađih ljudi.

Utječe li Konvencija na naše živote?

Ratificirajući konvenciju, vlade su se obvezale poštovati prava osoba mlađih od 18. godina da sudjeluju u odlukama koje se odnose na njih, da prežive i da ih se štiti od zla. Članak 4 kaže, kad vlade usvoje Konvenciju, one će poduzeti „prikladne mjere“ da je provode. Isto tako kaže da će glede gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava, države stranke poduzeti takve mjere u što širem opsegu svojih raspoloživih sredstava. Jednom kad znamo što Konvencija preporučuje, možemo djelovati tako da osiguramo da ta prava postanu pravila koja će odrediti kako se odnosi prema mlađim ljudima.

2. Dječja prava - dio procesa ljudskih prava

Konvencija o pravima djeteta je povijesni instrument ljudskih prava koje je naišao na najveće prihvaćanje diljem svijeta. To su ratificirale sve zemlje (osim dvije), i time postavili djecu i njihova prava u središte nastojanja da se uspostavi univerzalna provedba ljudskih prava. S ratifikacijom ovog instrumenta, nacionalne vlade su se obvezale na zaštitu i osiguravanje prava djece. U isto vrijeme, one su izrazile želju da se drže same odgovornima prema sebi i prema međunarodnoj zajednici.

Konvencija o pravima djeteta zasniva se na različitim kulturnim tradicijama i pravnih sustava.

To je univerzalno priznat skup standarda i obveza o kojima se ne može pregovarati. To određuje - bez ikakvog oblika diskriminacije - temeljna ludska prava za svu djecu diljem svijeta.

- pravo na život
- pravo na razvoj nečijeg punog potencijala
- pravo na zaštitu od štetnih utjecaja, zlostavljanja i eksploraciju
- pravo da u potpunosti sudjeluju u obiteljskom, kulturnom i društvenom životu

Svako pravo koje je zapisano u Konvenciji nerazdvojivo je od ljudskog dostojanstva i

skladnog razvoja svakog djeteta. Konvencija štiti dječja prava postavljajući standarde u zdravstvenoj skrbi, obrazovanju te pravnim, društvenim i socijalnim uslugama. Ti standardi su mjerilo na temelju kojih se može ocijeniti napredak. Države koje su članice ove Konvencije su obvezne razviti i poduzeti sve akcije i politike u svjetlu najboljeg interesa djeteta.

Konvencija o pravima djeteta je prvi pravno obvezujući međunarodni instrument koji je inkorporirao cijeli opseg ljudskih prava – građanska i politička prava kao i gospodarska, socijalna i kulturna prava. Dva dodatna protokola, o sudjelovanju djece u oružanim sukobima i o prodaji djece, dječjoj prostituciji i pornografiji, usvojena su kako bi osnažila odredbe Konvencije u tim područjima. Stupili su na snagu 12. veljače i 18. siječnja 2002. godine.

Razvoj modernih društava ukazuje na jedno drugo pitanje: prava slobode podupiru razvoj pluralističkih društava potičući visoki stupanj sekularizacije i individualizacije životnog stila. Na koji način će ta društva održati minimalni konsenzus osnovni vrijednosti obvezujuće za sve građane?

Ljudska prava i dječja prava uvelike su doprinjela tome da se svijet čini sigurnijim i humanijim mjestom za život te su modernizirali političke, gospodarske i kulturne sisteme diljem svijeta. Međutim, nikad se ne smiju uzimati zdravo za gotovo, i svaka generacija mora doprinijeti njihovom razvoju, nanovo pregovarajući i boreći se za njih kako bi ispunila očuvanje ljudskih i dječjih prava u budućnosti.

Ljudska prava, na kojima se temelje dječja prava, imaju dugu tradiciju, s mnogo prethodnika i paralelama u velikim svjetskim religijama i filozofijama. Suvremena ljudska prava su deklarirana u dobu prosvjetiteljstva te su inspirirali američku i francusku revoluciju. Danas, ona su inkorporirana kao pravna povelja u pisanim i nepisanim ustavima modernih demokracija. Kroz povijest, ljudska prava bila su od osobite važnosti da zaštite slabe od jakih. Tu dječja prava postaju važna: manjine su među grupama čiji je pravni status prema izvršnim moćima je najslabiji.

Proces razvoja ljudskih prava proizveo je uzastopne rodove ljudskih prava: prava na slobodu, socijalna prava s naglaskom na vrijednosti jednakosti i - još uvijek predmet rasprave - ekološka i društvena prava koja se bave pitanjima razvoja i mnogostrukih ovisnosti u pretežno globaliziranom svijetu, i, u nastavku, provedbe dječjih prava.

Proces razvoja i širenja ljudskih i dječjih prava je još uvijek u tijeku: opće prihvatanje ljudskih i dječjih prava se propitivalo, ljudska i dječja prava se oduzimaju od strane diktatorskih i autokratskih režima diljem svijeta, a dinamika razvoja modernih društava i tehnologija nameće nova pitanja i izazove. Na primjer, kako se može zaštititi privatnost komuniciranja u doba Interneta?

Ljudska prava stekla su rastuću važnost kao okvir za sekularnu etiku, i kao takva kodificirana su u poveljama UN-a i Konvenciji Vijeća Europe o ljudskim pravima. Predstavljaju samo set vrijednosti koji ima šansu da ga univerzalno prihvati svjetska zajednica.

Međutim, država može zloupotrijebiti svoje pravo suvereniteta kao zaštitu a pritom kršeći osnovna ljudska i dječja prava svojih građana. To je otvoreno pitanje na koji se način ljudska i dječja prava trebaju prisilno primjeniti i štiti u svijetu suverenih država uključujući demokracije i diktature. Povelja UN-a, čini se, treba se dodatno razviti kako bi štitila mir ne samo između, već i unutar država.

Dječja prava – prirodna prava

Ljudska prava su opća. To je njihov zavjet pod kojim postoje ili propadaju. Ona su nevidljiva i ne mogu se mijenjati, niti ograničiti statusom pukog političkog folklora zapadnog svijeta.

Dječja prava su prirodna prava. Ona su neotuđiva. Stoga niti jedno državno tijelo nema moći dodijeliti ili oduzeti ljudska prava, već ih mora prepoznati i štititi. Ljudska prava impliciraju da država služi čovjeku, a ne obrnuto. Ona se primjenjuju na svakog čovjeka, neovisno o dobi, spolu, etničkom podrijetlu, nacionalnosti i tako dalje.

Međutim, ljudska prava sadrže i odgovornosti. Na primjer, pravo pojedinca na slobodu treba biti balansirano s pravima drugih ljudi: moja sfera sloboda ne smije se širiti na štetu drugih. Primjerice, sloboda izražavanja ne uključuje pravo da vrijeđamo druge ljudi. U nekim zemljama, sloboda vlasništva, s obzirom na vlasništvo tvornica i sredstava proizvodnje, ograničena je zakonom kako bi se kontroliralo menadžerske odluke koje se tiču sigurnosti zaposlenja radnika. Pitanje balansiranja i ograničavanja ljudskih prava je trajan izvor problema i tužbi koje se trebaju riješiti bilo kroz političke odluke ili u nadležnosti ustavnog suda.

Navedeno također objašnjava zašto su različite „vrste“ ljudskih prava, kao što je rečeno, su proizašle iz demokracija diljem svijeta.

3. Kako su nastala dječja prava

1945.

Nakon drugog svjetskog rata, mnoge države u svijetu formirale su zajednicu – osnovale su UN, to jest Ujedinjene narode.

Htjeli su zajedno poduprijeti mir i slobodu u svijetu.

10. prosinca 1948.

Na ovaj dan Ujedinjeni narodi usvojili su Opću deklaraciju o ljudskim pravima.

Osnovna prava svih ljudskih bića također se primjenjuju i na djecu.

Uskoro je utvrđeno da su djeca nešto posebno i da trebaju posebnu zaštitu.

1950.

Napisana je prva verzija dječjih prava. Kroz nekoliko godina predstavnici država članica raspravljali su o tome u Ujedinjenim narodima.

**20. studenoga
1959.**

Na ovaj dan, ujedinjeni narodi usvojili su Deklaraciju o dječjim pravima.

Takva deklaracija nije obvezujuća za sve države, ali njezina je prednost da je sve države smatraju preporukom za njezine buduće politike.

1979

U cijelom svijetu ova godina se slavi kao godina djeteta.

O pravima djeteta se razmišljalo i raspravljalo svugdje. Zbog dobrobiti djeteta sve više i više ljudi željelo je da se ta prava detaljno razrade i, što je puno važnije, postanu pravno obvezujuća.

**20. studenoga
1989.**

Na ovaj dan, Opća skupština Ujedinjenih naroda jednoglasno je usvojila Konvenciju o pravima djeteta, ili kako mi to kažemo, Ugovor o dječjim pravima.

Nakon toga, vlade gotovo svih naroda potpisale su ovu konvenciju o dječjim pravima.

Napravivši tako, obećale su širiti informacije o pravima djeteta u svojim državama, primijeniti ih te dati posebnu pažnju zaštiti djece.

Ali još uvijek, u nekim dijelovima svijeta, djeca trpe veliku nepravdu.

Svaki od nas je odgovoran i mora nešto poduzeti kako bi sva djeca uživala svoja prava.

4. Prava djeteta: stjecanje iskustva, upoznavanje i njihovo primjenjivanje

Djeca ne bi trebala samo znati koja prava imaju, već i naučiti kako ih poštovati i koristiti. Da bi se to postiglo, škola mora ponuditi okvir koji učenicima omogućava širok raspon iskustva učenja o pravima djeteta. U odnosu na tri glavne kategorije obrazovanja za demokratsko građanstvo, one se mogu sažeti kako slijedi:

Stjecanje iskustva dječijih prava (učenje kroz dječja prava): Učenici stječu iskustvo prava djeteta kroz načela kojima se upravlja razredom i školskom zajednicom, što ima izravan utjecaj na njih. Ova kategorija ima veze s razvojem stavova, vrijednosti i vještina.

Upoznavanje dječijih prava (učenje o dječjim pravima): Učenici znaju i razumiju koja imaju prava. Ključno je za taj proces, u kojem je znanje i razumijevanje u središtu, planiranje i priprema učitelja u ciljanom i promišljenom vođenju učenika ka sažimanju i izvođenju zaključaka.

Primjena prava djece (učenje za dječja prava): Djecu se potiče da poštuju i iskoriste svoja prava u razredu i školi. Na taj su način obučeni za njihovu buduću ulogu formiranih i aktivnih građana u demokratskoj zajednici (to ima veze sa sudjelovanjem, kako u školi, tako kasnije u životu odraslih građana).

Učenje u duhu dječijih i ljudskih prava ("kroz") i učenje kako sudjelovati u demokratskoj zajednici ("za") zadaća je cijele školske zajednice. Svi učitelji i ravnatelji moraju igrati svoju ulogu, kao i učenici i njihovi roditelji.

Te tri dimenzije učenja za demokratsko građanstvo međusobno se podržavaju i nadopunjaju. Prilike za pokretanje i provođenje odgovarajućih procesa učenja opisane su i prikazane u ovom priručniku. Konkretno, pojava "doživljavanje prava djece" podrazumijeva pažljiv odabir metoda poučavanja i učenja koje omogućuju učenicima da iskuse školu kao mikro-zajednicu u skladu s načelima ljudskih prava i dječijih prava.

Da bi se to postiglo, od vitalne je važnosti da djeca doživljavaju osjećaj poštovanja prema sebi kao prema osobama i da se njihovo mišljenje čuje u diskusijama ili donošenju odluka. Iskustva djece i mlađih trebaju se poštovati i trebaju se odraziti na to, jer upravo ta točka povezuje njihovo stvarno iskustvo s njihovim znanjem i razumijevanjem ljudskih i dječijih prava.

Da bi učenici doživjeli, upoznali i primijenili dječja i ljudska prava – da bi zaista sudjelovali u demokratskoj zajednici - u primjerenu okviru škole, to je bez sumnje izazovna zadaća za cijelu školsku zajednicu. Ne samo da nastavnici i školski menadžment već i djeca i njihovi roditelji moraju odraditi svoj dio, kako bi to uspješno postigli. Bitna komponenta u ovom procesu je načelo sudjelovanja. Na taj način, mnogi oblici sudjelovanja koji se već prakticiraju u razrednim prostorijama i školskim zajednicama postaju dio obrazovanja za djecu.

Različiti oblici sudjelovanja

Sudjelovanje može imati mnoge oblike. Sudjelovanje može započeti u razrednoj ili školskoj zajednici i proširiti se na šire društvo izvan škole:

1. Informirati se o aktualnim pitanjima i vodstvu
2. Pisati o aktualnim pitanjima i vodstvu
3. Razgovarati o aktualnim pitanjima
4. Podržati određena kretanja unutar zajednice
5. Osnivanje grupe za zagovaranje (ili političke stranke) ili pridruživanje osnovnoj organizaciji
6. Sudjelovati u sastancima skupine za zagovaranje
7. Voditi nevladinu organizaciju
8. Glasovati na izborima
9. Podržati kandidate u izbornim kampanjama
10. Kandidirati se na izborima i nakon izbora preuzeti dužnost
11. Platiti poreze
12. Uključiti se u lobiranje
13. Odslužiti vojni rok
14. Korištenje pravnih putova, npr. kontaktiranje vladinih dužnosnika, rješavanje predmeta na sudu itd.

5. Pedagoški pristup: učenje iz primjera

Ovaj priručnik primjenjuje razredni induktivni pristup poučavanja i učenja kroz konkretnе primjere. Proučavanjem ili doživljavanjem jednog ili više primjera učenici mogu shvatiti opće, apstraktno načelo ili uvid. Ovaj priručnik prikazuje tri koraka koje nastavnici trebaju poduzeti prilikom poučavanja primjerima:

1. Pažljiv izbor jednog ili više odgovarajućih primjera; odlučivanje o najboljem mediju i metodi za predstavljanje primjera.
2. Stvaranje pažljivo moderiranih faza rasprave i razmišljanja tijekom kojih učenici - koristeći primjenjeni primjer - razvijaju svoje opće poznavanje teme i ključnih pojmovima. U fazama rasprave i razmišljanja, učenici razvijaju svoje opće razumijevanje i dolaze do razumijevanja ključnih pojmovima koje je primjer pokazao.
3. Stvaranje prikladnih mogućnosti za korištenje novostečenog znanja i kategorija primjenom na nove kontekste (prijenos znanja).

Radi podrške učitelju u izvođenju koraka 2, ista matrica se koristi u svim nastavnim jedinicama. Ta matrica objašnjava tri dimenzije koja se odnose na obrazovanje za demokratsko građanstvo i

obrazovanje za dječja prava koja su važna za opisanu jedinicu.

Predložena su ključna pitanja koja će usmjeriti razmišljanje učenika u razredu. Ovaj napor razmišljanja od strane učenika je važan, jer ciljevi učenja ne bi smjeli ostati izvan misli učitelja ili učenika, već ih učenici trebaju izraziti svojim riječima, kao nešto što su razumjeli, iskusili, u čemu su obučeni, ili to žele raditi u budućnosti. Razmijenivši svoje uvide u razredu, učenici će imati koristi jedni od drugih, kao i razredna zajednica u cijelini.

Procesi učenja postat će najmoćniji i najučinkovitiji onda kad učenici znaju zašto uče određene dijelove informacija, pojmove i kategorija, vještina ili načina i načela ponašanja u demokratskim zajednicama. Faze razmišljanja i rasprave stoga ne bi trebale izvući samo opće zaključke iz konkretnih primjera, već obuhvatiti cijeli proces učenja.

Što se tiče konstruktivističkog učenja, učenici će postati svjesni vlastitog osobnog pristupa učenju općenito, saznat će koja su vrsta učenika i kakve specifične prednosti i potrebe učenja imaju.

Poučavanje u duhu ljudskih prava ("kroz") potiče učitelje da učenicima daju prostor i vrijeme da uče prema svojim potrebama. Možda će na taj način spoznaja o tome koji smo profil učenika postati dio našeg identiteta.

Gledano iz perspektive demokratskog izvođenja nastave, učitelj ne bi trebao zadržati ciljeve učenja izvan svoga uma, već ih razmijeniti s učenicima, što će samo po sebi pretvoriti planiranu lekciju u vježbu u demokratskom odlučivanju.

Konačno, ovaj oblik meta učenja u razredima dječjih prava daje model kako poučiti učenike da organiziraju vlastite procese učenja. U suvremenim društвима procesi promjene - primjerice, tehnologija, ekonomija, globalizacija ili okoliš - postaju dinamičniji i složeniji.

To stvara nove izazove budućim generacijama: da bi uspjeli u svojim poslovima i sudjelovali u donošenju odluka, trebat će sudjelovati u cjeloživotnom procesu učenja, te u rješavanju problema koje nitko u školi ne može predvidjeti. Naši učenici stoga trebaju postati stručnjaci u suradničkom učenju, projektnom radu, procjeni procesa i rješavanju problema. U ovom priručniku predložili smo male korake za djecu na početku njihovog života kao učenika.

6. Učenje temeljeno na zadacima: podržavajuće učenje

Nastavne celine su zamiшljene kao mali projekti u kojima se učenici suočavaju s problemima koji su tipični za projektni rad - usmjereni na predmet/temu istraživanja, organizaciju posla, komunikaciju, pažljivo planiranje i pridržavanje vremena itd. U procesu pronalaženje načina kako identificirati i rješiti probleme, učenici razvijaju širok spektar kompetencija (učenje temeljeno na zadacima).

U nastavnoj cjelini 1, djeci se daje zadatak stvaranja cvijeta koji nosi njihovo ime i njihovu fotografiju.

Njima je prepушteno to kako će dizajnirati svoj cvijet, gdje će dobiti materijale, kako će pronaći fotografiju, kako će planirati svoje vrijeme. Na taj način djeca će puno naučiti "na poslu", ali učitelj treba pažljivo razmišljati o moderiranju zadatka, odlučujući o sljedećim pitanjima: Koliko vremena će djeca imati? Koji materijal trebam osigurati? Trebam li nabaviti neke gotove dijelove za cvjetice? (vidi varijacije za projekt opisan u nastavnoj cjelini1)

Ovaj primjer pokazuje da se u vrlo ranoj dobi djeca potiču da preuzmu odgovornost za svoj rad u razredu, zapravo dijele odgovornost s učiteljem. Ova vrsta iskustva učenja je važna ako učenici trebaju samostalno planirati svoj rad na naprednijem stupnju.

U obrazovanju o dječjima pravima, kao grani obrazovanja za demokratsko građanstvo, učitelj će djelovati u širem spektru uloga i aktivnosti. Podučavanje "o" pravima djeteta odgovara ulozi poučavatelja - putem predavanja, čitanja, videoisječka itd. Podučavanje "kroz" i "za" prava djece, s druge strane, zahtijeva od učitelja da svoju ulogu promišlja kao model ili uzor za ponašanje učenika.

Djeca će uočiti da je poruka odrasle osobe vjerodostojna ako njegovo ili njeno ponašanje podržava, na primjer, glasom i razinom razumijevanja, tolerancije, pravednosti ili ohrabrenja. Kao što pokazuju sve nastavne jedinice u ovoj knjizi, metode poučavanja i učenja usko su povezane s predmetom/temom poučavanja. Pristup učenja temeljenog na zadatku zahtijeva pažljivo planiranje i pripremu od strane učitelja, koji u razredu ima više ulogu promatrača i moderatora. Stoga, dok učenici rade, učitelj bi ih trebao pažljivo promatrati jer on treba identificirati i učinkovito odgovoriti na kompetencije i potrebe učenika za učenjem u smislu znanja i razumijevanja, te razvoja vještina i vrijednosti.

7. Poučavanje prava djece: ključna pitanja koja će voditi izboru nastavnih metoda

U ovom priručniku opisali smo niz malih projekata za obrazovanje za dječja prava na takav način da promoviramo temeljni pristup učenju temeljenom na zadatku, usredotočenog na rješavanje problema, na interaktivno učenje usmjereni na učenike i školu kao model društva u malom koje se orijentira prema načelima ljudskih i dječjih prava.

Učitelj može prenijeti ovaj pristup učenju u druge zadatke i teme. Metode poučavanja u ovom pristupu predstavljaju važan dio poruke. Sposobnost odabira metoda koje podržavaju sadržaj i učenje trebaju biti vidljive kroz ovu knjigu. Slijedeća ključna pitanja mogu poslužiti kao smjernica pri planiranju daljnjih projekata ove vrste:

Ključna pitanja	Upućivanje na module ove knjige
Jesu li teme i metode prikladne za razinu znanja, stavove i očekivanja učenika?	O tome učitelj mora sam odlučiti kao i o tome koju vrstu usmjeravanja trebaju učenici.
Struktura učenika (na primjer, spol, etnička pripadnost, potrebe za učenjem) određuju uvjete učenja u razredu. Je li učitelj/učiteljica uzela u obzir te posebne uvjete u svom izboru metoda?	Samo učitelj može odgovoriti na ovo pitanje. Možda specifični uvjeti učenja ili sastav pojedinog razreda zahtijevaju da se nastavna jedinica izmjeni kako bi se bavila određenim pitanjima ili zadovoljila specifične potrebe učenika.
Potiču li, i podržavaju odabране metode interes učenika i volju za učenjem?	Pristup učenju temeljenom na zadacima u tim modulima osigurava aktivno sudjelovanje učenika u lekcijama.
Omogućuju li odabranе metode učenicima priliku da osobno preuzmu inicijativu i dopuštaju im organiziranje i usmjeravanje vlastitog učenja?	Svi nastavni moduli oblikovani su kao projekti. Učenici su odgovorni za svoj rad, uključujući upravljanje vremenom. Rizik neuspjeha odgovara rizicima koji se nalaze u stvarnim životnim situacijama - i ako se reflektiraju s empatijom, nudi važnu priliku za učenje.
Omogućuju li ove metode učenicima da razmisle o svojim osobnim iskustvima i radnjama?	Svi moduli uključuju fazu objašnjenja, a u nekim od njih učenike se traži da razmisle o svom iskustvu učenja.
Potiču li ove metode učenike da gledaju na probleme i pitanja iz različitih perspektiva?	Npr. u nastavnoj cjelini 1 <i>Imam ime</i> , djeca postaju svjesna i shvaćaju dok se međusobno percipiraju da je svaki pojedinač jedinstvena osobnost. Npr. u nastavnoj cjelini 8: odabrano pravo djeteta se analizira s različitih gledišta.
Podržavaju li metode kritičko razmišljanje i diskusiju u razredu?	Svi moduli uključuju raspravu i kritičko razmišljanje.
Omogućuju li ove metode učenje "umom, srcem i rukama"?	Stvaranje umjetničkog djela, stvaranje kutije s blagom, djelovanje kao mađioničar.
Omogućuju li ove metode učenicima da iskuse svoje sposobnosti?	Učenje se odvija u različitim kontekstima (individualni rad, suradničko učenje, razredne rasprave). Projekti vode do vidljivih rezultata. Razmišljanje o vlastitom učenju pomaže učenicima da postanu svjesni koliko su napredovali i koje su ciljeve postigli.
Omogućuju li metode različitim vrstama učenika da uče na različite načine (konstruktivističko učenje)?	Pojedinačne postavke učenja i širok spektar aktivnosti omogućuju različitim vrstama učenika da rade i razvijaju se prema svojim potrebama.
Osposobljavaju li metode učenike da razviju osnovne vještine (npr. prikupljanje informacija, prezentacija, planiranje projekta, rad u timu)?	Projektni rad je idealan način razvijanja osnovnih vještina, uključujući prikupljanje informacija, prezentiranje, planiranje projekta, rad u timu.

8. "Ali to znači da imam pravo na odmor, zar ne?" Prava djeteta u razredu

Učiteljica Sandra Siverić iz Bosne i Hercegovine, pažljivo je pripremila razred. Djeca sjede u skupinama. Njihove su klupe složene u grupni stol, a na svakom se nalazi velika omotnica.

Za jednim su stolom zečevi, za drugim su medvjedi, a tigrovi sjede oko trećeg stola.

Uzbuđenje je veliko, zec otvara omotnicu na svojem stolu. Učiteljica traži od 8-godišnjaka da pročita načela dopuštena u razredu.

Zec čita: "Djeca imaju pravo na najvišu razinu dostupnih zdravstvenih i medicinskih usluga", i ponovno sjeda.

Pod kojim se brojem nalazi ovo pravilo", pita učiteljica. "Ne radimo aritmetiku, ali broj je važan!" Poslušno, zec ponovno stane na stražnje noge i čita, "Članak 24". Učiteljica je zadovoljna. Zec može doći na ploču pred razred. Članak 24 je prikazan na komadiću papira u obliku balona. Dječak može pričvrstiti ovaj balon na ploču.

Na ploči postoji prostor za mnoge balone. Zajedno, baloni će nositi košaru s nakojoj piše "Dječja prava". Učiteljica je jednako sretna kao i mali zec: "Ovo je jedno od prava koja imate", objašnjava djeci. Ona nastavlja: "U svim vašim omotnicama postoji mnogo više prava. U svakoj je omotnici ispisano jedno pravo i balon. "Djeca su razumjela. Sada su mnoge ruke u zraku. Svi su spremni otvoriti omotnicu, ustati, pročitati pravo upisano na balonu i pričvrstiti ga na ploči.

Ova se aktivnost nastavlja sljedećih četrdeset minuta. Sada je red na medvjedima. Tonije, na mladoj medvjedici. Ona je izvukla članak 30. Čita ga: "Djeca pripadnici manjine imaju pravo uživati u vlastitoj kulturi, prakticirati vlastitu religiju i koristiti svoj vlastiti jezik." Za sljedećim stolom je tigar koji dodaje: "Djeca imaju pravo na odmor i slobodno vrijeme, sudjelovanje u igri i sudjelovanje u kulturnom životu i umjetnosti - Članak 31."

Učenici trećeg razreda su veseli, oduševljeni i aktivni. Mnogo je pokreta i šaputanja, a svi žele da ih se čuje.

Je li ovo dobro poučavanje? Je li ovo dobra lekcija o pravima djeteta? Koliko je relevantna ova lekcija za prisutne učenike? Kako se razvijaju njihove kompetencije?

Pogledajmo još jedan detalj iz ove lekcije. Neposredno prije kraja sata, učiteljica pita učenike trećeg razreda što su naučili. Pametna djevojčica za stolom zečeva, podigla je ruku i primjećuje: "Sada znam da postoji ovaj članak 31 koji kaže da imam pravo na odmor i slobodno vrijeme. To znači da sada imam pravo na odmor, zar ne?"

Jer, sada sam umorna i trebam stanku! "Cijeli razred se počinje smijati. Učiteljica se najprije pridružuje smijehu, a zatim zamišljeno gleda u razred.

Što se dogodilo? Koji je rezultat lekcije? Učiteljica se suočila s poteškoćom. Učenica nije samo naučila nešto u ovoj lekciji, već je također napravila zanimljiv pokušaj da se primijeni na svakodnevnu situaciju.

S obzirom na situaciju u kojoj se je učiteljica našla, opravданo je postaviti pitanje je li Konvencija, koja je zamišljena kao pravni instrument, namijenjen tome da se koristi na taj način?

Treba li biti moguće - budući da se slijedi konstruktivistička paradigma - da svaka osoba mora biti u stanju konstruirati/izgraditi vlastito tumačenje prava? Što se događa u razredu, ako bude dopušteno da se to dogodi?

U ovom trenutku Sandra Siverić, učiteljica trećeg razreda, nije imala vremena razmišljati o složenim pravosudnim ili društvenim pitanjima.

Ona je unijela novi koncept u razred i sada je znala da je postignut odlučujući trenutak, jer je unijela prekretnicu u svoj razred. Sada će odlučiti hoće li prava djece ostati sretni baloni iz lekcije - bez izravnog utjecaja na svakodnevno razmišljanje, ili Će to biti stvarno propitivanje i primjena Konvencije o pravima djeteta!

Sandra Siverić reagirala je na sljedeći način: pogledala je razred, a zatim se okrenula djevojčici i rekla: "Da, u pravu si. Da, članak 31. postoji i jamči vama i drugoj djeci pravo na odmor i oporavak.

To znači da moram pažljivo razmišljati o tome koliko domaćih zadaća vam zadajem. Moram razmišljati o tome je li fer za učenike koji završavaju svoj posao tijekom lekcije da nemaju ništa za domaću zadaću i hoće li oni koji polako i možda pažljivije rade tijekom lekcija morati raditi više za domaću zadaću i stoga imati manje vremena za odmor i oporavak.

Da, moram razmišljati o takvim stvarima, jer znam što kaže članak 31. Uostalom, nastavlja učiteljica Siverić, „moram Vam reći nešto drugo. Vi također znate za članak 28. Ovaj vam članak garantira pravo na obrazovanje. Za vas i za vaše prijatelje to znači da je vrijeme do odmora vrijeme za obrazovanje!

Razred je bio tih. Učenici nisu baš bili oduševljeni tim odgovorom. Pa što se dogodilo? Osmogodišnja djevojčica pokušala je shvatiti međunarodno

Polazišne informacije

važeću Konvenciju koju je ratificirala njezina Zemlja i prihvatile je kao zakon Države.

No, više od toga, pokušala je povezati Konvenciju o pravima djeteta sa svojim svakodnevnim iskustvom, pa čak je i primijeniti.

Pokušala ju je protumačiti i primijeniti na pravom mjestu svoga života - jer je škola upravo mjesto gdje se dijete može izravno obratiti svojoj državi. Ovo je mjesto gdje se odlučuje o tome kako država susreće dijete i kako dijete susreće državu.

A učiteljica? Ova je učiteljica izšla u susret svojoj učenici na istoj razini. Dopustila je ono što nazivamo "osnaživanje", dok istodobno pokušavamo pravilno reagirati.

Sandra Siverić je počela utirati novi put zajedno sa svojim učenicima. Ona je - na više ili manje razumljiv način osmogodišnjaku - pokazala da unutar Konvencije o pravima djeteta, ima međuovisnih članaka.

To su članci koji, iako ne negiraju jedni druge, moraju se shvatiti kao međusobno ovisni. U svakom slučaju, u ovom razredu, ovog jutra, Konvencija o pravima djeteta bila je primjenjena kao instrument - ne samo onaj koji treba poznavati, već onaj koji bi trebao postati primjenjiv vrijednosni sustav koji može pomoći pojedincima da procjenjuju vlastito djelovanje u okviru šireg konteksta.

